

RUHÁZATI SZOLGÁLAT.

BODANSZKY ELEMÉR g. alezredes

Hogyan használjuk a 40 személyes (holland) sátor?

A 40 személyes (holland) sátorral csapataink általában nem azzal a gondossággal és elővigyázattal bánnak, amilyent ez a drága és igen nehezen beszerezhető anyagunk megérdemel.

A honvédség anyaga a dolgozó nép vagyonának része és a dolgozó nép megköveteli, hogy a vagyonát használók úgy bánjanak azzal, hogy abban erőszakkal ne tegyenek kárt, hanem gondosan, óvatosan kezeljék, gondozzák!

Erőszakos cselekedetnek kell tekinteni azt is, ha nem az előírt módon használjuk, ha a karbantartást elmulasztjuk, ha nem javítjuk meg kellő időben.

Addig is míg a használati és karbantartási utasítás megjelenik, alább ismertetem a sátor használatára, karbantartására vonatkozó főbb szabályokat:

Használata.

A sátor lehetőség szerint olyan helyen kell felállítani, mely a környező terephez képest magasabban fekszik, vagyis az esővíz ne a sátor felé, hanem onnan el folyjon, illetve szivároгjon. Ha ilyen magaslatra nem állítható a sátor, akkor feltétlenül olyan helyre kell tenni, ahova az esővíz csak egy irányból folyhat. Ily esetben a sátorárkot mélyebbre (30—40 cm-re kell készíteni, hogy ne csak a sátorról lefolyó, de az oda folyó vizet is képes legyen gyorsan elvezetni.

Szigorúan tilos a sátrat olyan helyen felállítani, ahová az esővíz összefut (mélyedések, teknőphennők, stb.).

Célszerű a sátrat (sátrakat) a szélnyomás, illetve a Nap tűző sugarai előli megvédés, de főként rejtési célból magasanálló koronájú facsoportok között, továbbá erdőszéleken, erdei tisztásokon felállítani.

A sátor felállításához legkevesebb 20 főre van szükség, mert a sátor súlya miatt kevesebb ember esetleg kárt okozhat a sátor anyagában.

Szükség van még a felállításhoz 2—4 nehezebb kalapácsra (2—5 kg-os), vagy súlyokra a cövekek beveréséhez.

A sátor felállítása előtt elő kell készíteni a felállításhoz szükséges összes anyagokat, hogy azok kéznél legyenek és ne akkor kelljen azokat keresgélni, amikor azokra már szükség van.

A sátor felállításához legkevesebb 10×15 m területre és 3.50—4.00 m magasságú szabad helyre van szükség:

Magának a sáturnak *belső méretei* az alábbiak:

hossza	10.00 m.
szélessége	4.80 „
oldalmagassága	1.40 „
csúcsmagassága	3.40 „
bejárati magassága	1.80 „
bejárat szélessége	0.80 „

A sátor felállítása az alábbi mozzanatokra bontható:

I. mozzanat:

a) a sátor ponyváját kivesszük az óvóburokból és a felállításra kiszemelt terület hosszában, egészen a sátor leendő felállítási helyén kívül kigöngyöltjük, majd széthajtjuk addig, míg csak 2 rétegbe nem kerül. (1. ábra.)

b) Most összeállítjuk a két főtartót az összekötőrúddal úgy a földre fektetve, hogy a főtartók alsó csúcsai a sátor leendő felállítási helyének középvonalába essenek, a sátorponyvát a főtartók felső csúcsaihoz húzzuk úgy, hogy a főtartók felső csúcsai bele legyenek illesztve a sátor tetőponyvájának tartószalagján lévő fülecsekbe és a tetőponyva megfelelő nyílásaiba. (2. ábra.)

II. mozzanat:

a) A felállító személyekből 3—3 a főtartókhoz áll, míg legalább 7 fő az összehajtott sátorponyva felső rétegének külső szélét megfogva, azt áthúzzák a főtartókat fogó 6 bajtárs felett. Itt vigyázni kell arra, hogy a ponyva alatt levő bajtársakat fel ne döntsék és a főtartók kiálló csúcsa meg ne sértse a sátorponyva anyagát, tehát a ponyvát magasra kell emelni! (3. ábra.)

Amint a sátorponyva az áthúzás folytán megfeszült, vezényszóra (pl. Emeld fel!) a főtartókat a sátorponyva alatt levő bajtársak közül 2—2 felemeli, 1—1 bajtárs pedig az alsó végüket a talajnak nyomja, hogy azok el ne csússzanak a kívánt helyről. Ugyanakkor a sátorponyván kívül levő bajtársak húzásukkal segí-

1. ábra.

2. ábra.

tik a belül emelőket a főtartók felállításában. A még eddig nem említett legalább 7 fő is megragadja a sátorponyva másik szélét és lassan engedik felemelni azt, nehogy a főtartók az emeléssel ellenkező oldalról átessenek. (4. ábra.)

3. ábra.

4. ábra.

III. mozzanat:

a) Mihe'lyt a sátor főtartói egyenesen állanak, a kü'ső személyekből 8 fő az oldal- és bejárati tartókat beakasztja a fűzőkarikákba és helyükre állítva mindaddig szilárdan tartják míg a sátor teljesen ki nincs feszítve. A főtartót emelő személyek közül ugyanekkor 4 fő a sátorcövekeket veri be a szükséges helyekre. (5. ábra.)

b) A cövekek beverése után azonnal rá kell azokra hurkolni a feszítőkötteleket és azonnal meg is kell feszíteni azokat, hogy a tartórudakat fogó bajtársak is fe'szabaduljanak és a további munkákban segíthessenek.

5. ábra.

6. ábra.

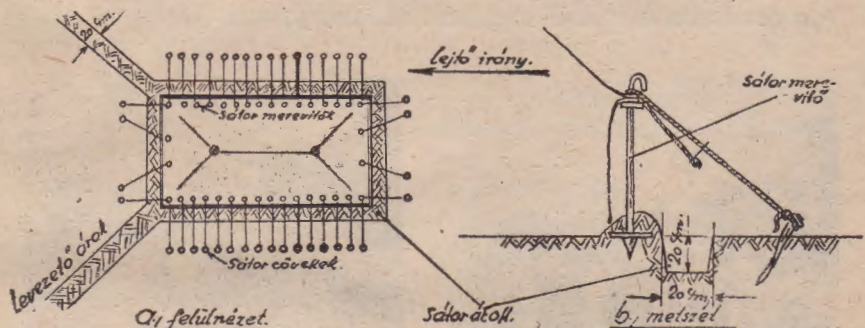
6/a. ábra.

E'őször a sátor négy sarka, azután az ajtók irányába eső cöveket kell beverni. Mikor ezekhez a sátor már k'j van kötve, következhet a többi cövek leverése, és azok feszítőköteleinek meghúzása.

c) A sátor oldalapjait az erre szolgáló fűzőkötelekkel 4 bajtárs összefűzi.

d) Az oldal- és homloklapok alsó szélein levő hurkok és a ponyva'eszorító cövek segítségével a sátor oldal- és homloklapjainak alját lerögzíti. (6. ábra.)

A sátor felverés fenti mozzanatai kb. 5—10 percet vesznek igénybe, mely után a sátor körülárkolását kell végrehajtani.

7. ábra.

Az árok szélessége és mélysége kb. 20—20 cm legyen és abból a lejtő felőli oldalon 1—2 levezető árkot kell készíteni. Az árok oly közel essen, amennyire az csak az oldal tartórudak feltámasztása megengedi. Minden esetre a sátorponyváról lecsorgó víznek, ha az nem folyna egyenesen magába az árokba, az árok partjáról az árok felé kell folynia és nem a sátor belseje felé. Ennek elérése végett az árokból a sátor felé eső árokpartra rakjuk le a kiemelt földet, anélkül azonban, hogy az a sátor ponyváját betemetné. (7. ábra.)

A sátor belső berendezéséhez szükséges idő attól függ, hogy mily célra használjuk fel és hogy a berendezéshez milyen anyag áll rendelkezésre.

Fekvőhelyek készítésére fekszalma használható, célszerű azonban — hogy a sátor oldalfalait kíméljük, illetve a közlekedési utat a sátor közepén szabadon tartjuk — deszkából, vagy sűrűn levert facövekkel, vesszőfonás, stb. segítségével keretet készíteni számára.

A sátor lebontása.

A sátor lebontásához ugyanannyi emberre van szükség, mint a felállításához, tehát legalább 20 főre.

A sátor lebontásának mozzanatai az alábbiak:

I. mozzanat:

a) a rendelkezésre álló személyekből 6 fő a főtartókhöz áll és azt szilárdan megfogja.

b) A bontó személyekből legalább 7—7 fő a feszítőköteleket megengedi és a sátorcövekekről leemeli. Ezután a ponyvarögzítő cövekeket a földből kihúzzák. (8. ábra.)

8. ábra.

9. ábra.

c) Az oldal és bejárati tartórudakat utóbb említettek fel-emelik (a tájából kiemelik) majd a sátorponyvából kiakasztva azokat oldalra helyezik. (9. ábra.)

a) A sátorponyva oldalapjainak alsó széleit megragadva legalább 7—7 fő a ponyvát széthúzta. (10. ábra.)

b) Vezényszóra (pl. „Dönts le!”) a sátort egyik oldal felé lassan leeresztik, a főtartókat fogó 6 fő pedig a leeresztés után a ponyva alól kibujik. A főtartó és az összekötő rúd a ponyva alatt marad. (11. ábra.)

III. mozzanat:

a) A sátorponyvát simára ki kell teríteni (12. ábra.), majd a külső széle felé egyszer át kell hajtani. A sátorponyva tehát a belsejével kifelé van hajtva! (13. ábra.)

b) A sátorponyvát ezután még kétszer a külső szél felé összehajtjuk. (14, 15. ábra.)

c) A sátorponyvát kétfelől összegöngyöljük és a ponyva-
burokba becsomagoljuk. (16, 17. ábra.)

10. ábra.

11. ábra.

12. ábra.

13. ábra.

IV. mozzanat.

a) A főtartókról a főtartó összekötőrudat leemeljük, a főtartó bilincseit pedig fellazítva, annak felsőcsövét az alsó tartócsőbe visszatojtjuk.

b) A sátorcövekeket kalapács, vagy sulyok segítségével a földből kiázítjuk és összeszedjük.

c) A főtartókat, a főtartó összekötőrudat, a bejárati- és oldaltartó rudakat, továbbá a sátorcövekeket kötelekkel, vagy sodronyhuzallal összekötjük. A ponyvaszorító cövekeket zsákba szedjük össze.

A sátor lebontásához kb. 10—15 percnyi idő szükséges.

14. ábra.

15. ábra.

16. ábra.

17. ábra.

5. §.

Egyéb rendelkezések.

A sátorponyva oldal- és homlokapjainak alsó széléit földdel betakarni szigorúan tilos, mert ezáltal a sátorponyva anyaga is időelőtt tönkremegy, elrothad.

A sátorponyva alsó széleit csupán a sátor felszereléséhez tartozó ponyvaeszorító cövek segítségével szabad a földhöz erősíteni.

Ha a sátormerevítő (feszítő) köteleket eső éri, a víz hatására a kötelek megrövidülnek és igen erős feszítő hatást fejtenek ki. Nehogy a fellépő feszítőerő folytán a fűzőkarikák kiszakadjanak és ezáltal az értékes ponyvaanyag tönkremenjen, a merevítő köteleket ilyen esetben fokozatosan meg kell engedni.

Ha az eső megszűnik és a merevítő kötelek a száradás folytán lassanként megnyúlnak és meglazulnak, azokat fokozottan utána kell húzni, nehogy a lazulás folytán a sátor felboruljon.

Karbantartása.

A sátor ponyváját minden használat után a ráakódott portól, rátapadt sártól, stb. gondosan meg kell tisztítani. E művelethez, csak olyan kefét, vagy seprűt szabad használni, mely a sátor anyagát nem sérti meg.

Ha a sátor nedves állapotban került volna lebontásra, akkor a helyőrségbe való beérkezése után azonnal újból fel kell állítani és csak a sátorponyva teljes megszáradása és kitisztítása után szabad újra lebontani és összehajtani.

A sátorponyvába beerősített fémalkatrészek (fűzőkarikák és fülcsek) rozsdamentes anyagból készültek, így azokat védőolajréteggel karbantartani nem kell.

A sátor acélból, vagy vasból készült egyéb kiegészítő cikkeit használat után a ráakódott portól és sártól lemosással kell megtisztítani, utána szárazra kell törölni, illetve meg kell szárítani. A szárazra törölt, illetve megszáradt cikkeket azután ásványi olajjal (gépolaj) *vékonyan* be kell kenni.

Karbantartásnál a főtartót szereljük teljesen széjjel, vagyis a felsőcsövet az alsóból húzzuk ki és a bilincset is szereljük le róla. Ezután az alkatrészeket külön-külön tisztítsuk meg. Csak kellő megtisztítás és ásványi olajjal történt bekenés után szereljük csak ismét össze a főtartót.

Ha használat közben a főtartó alsó és felső csöve, vagy a bilincs rozsdaképződés, vagy besűrűsödött olaj következtében egymáshoz tapadt volna, a szétszedést nem szabad erőszakolni, hanem az érintkező pontokat bőven és egymásután többször kenjük be kőolajjal. Egy-két óra múlva a kőolaj beszívárog a besűrűsödött olaj-, esetleg rozsdarétegbe, azt fellazítja és így az összeragadt részek már könnyen szétszedhetők.

Ezek után a beragadt részeket (külső és belső felületeket egyaránt) kőolaj és rongy segítségével tisztítsuk meg, töröljük szárazra és utána ásványi olajjal bekenve szereljük ismét össze.

Szigorúan tilos olyan anyagot, vagy eszközt használni a karbantartáshoz, mely a sátor anyagát megsértheti, vagy marhatja.

Javítása.

A sátor ponyváját minden használat után gondosan át kell vizsgálni és minden fészést, szakadást, vagy sérülést gondosan meg kell javítani.

Különösen gondosan kell átvizsgálni a fűzőkarikák, tetőfeszítő szalagok és fülecsek állapotát és a legkisebb fészést, vagy szakadást is azonnal javíttassunk meg.

Ha egy fűzőkarika kiszakadt volna, úgy a helyét a ponyva mindkét oldaláról be kell foltozni és a foltba kell új fűzőkarikát bele erősíteni. Nem szabad tehát a fűzőkarikát varással, vagy sodrony segítségével a sátorponyvához erősíteni, mert ez csak további — de sokkal nagyobb — szakadást fog előidézni.

A sátorponyva szakadásait be kell azonnal foltozni. A foltot a ponyva anyagára kívülről kell felvarrni (felülhelyezett folt).

A foltozás szabályai az alábbiak:

- a) a sátor anyagából kinyírni nem szabad;
- b) a folt legalább 5 cm-el legyen szélesebb minden oldalon, mint a szakadás;
- c) a folt aláhajtása minden oldalon legalább 3 cm széles legyen;
- d) a folt felvarrása az alábbiak szerint történjen:

1. A folt felvarrása a szakadásnak a sátor teteje felé eső oldalán veszi kezdetét még pedig úgy, hogy a folt két oldalát előre behajtjuk (egyelőre felfelé nézünk) és a szakadás szélétől kb. 5 cm-re egyenes irányban átvarrjuk.

2. Ezután szorosan az első varrás mentén a foltot ráhajtjuk a szakadásra, a folt alsó szélét is 3 cm szélességben aláhajtjuk, s most szorosan a folt széle körül — körülvarrjuk.

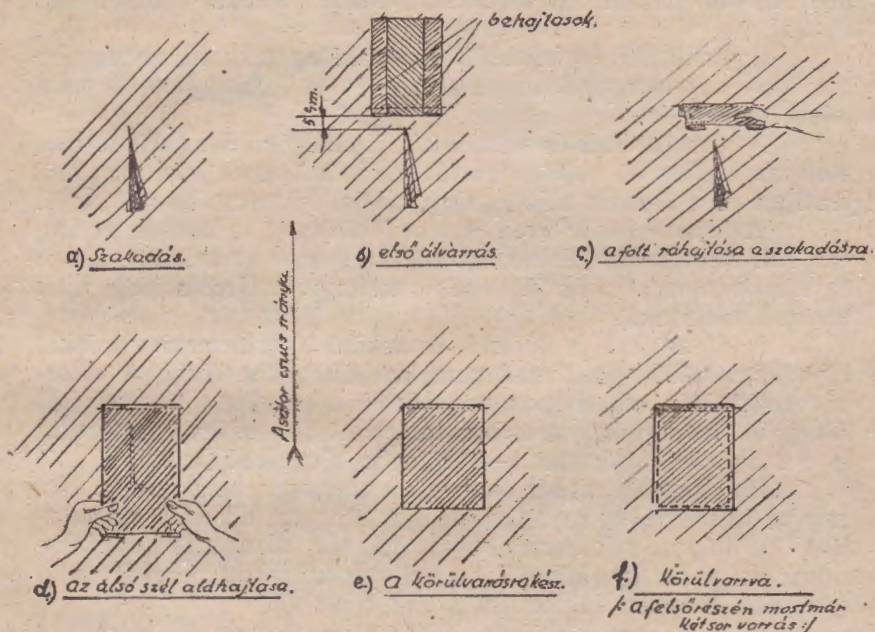
3. Fenti módon az esővíz csorgási irányában kettős varrás van, míg a többi oldalon csak egyszeres.

A folt körülvarrása után a szakadás széleit — nehogy kifoszoljon — befelé aláhajtva a folthoz hozzávarrjuk. (18. ábra.)

4. Mivel a ponyva anyaga súlyos, nagyméretű és merev, a foltozási munkákat elsősorban szíjgyártó, vagy cipész s csak másodsorban szabómesterember végezze.

Foltozáshoz viaszozott varrófonalat kell használni.

5. A szakadások megfoltozásához *kizárólag* hasonló színű, vízmentes ponyva anyagot kell használni. Ha a csapatnak ilyen a készletében nem lenne, vagy vidéki alakulat azt helyben beszerezni nem tudja, ártérités nélkül, közvetlenül a H. M. Htpszf. 1/c. osztályától kell a megfelelő foltanyagot igényelni.

18. ábra.

6. A sátor főtartóit, főtartó összekötőrúdját, oldal- és bejárati tartórúdjait, továbbá a sátorcövekeket, ha azok megsérültek volna a vidéki alakulatoknak, csak szakműhelyekkel (elsősorban N. V.-ok által) szabad javíttatni. A budapesti és környékbeli alakulatok kijavítás végett a Központi szertárba adják át.

7. A 40 személyes sátorhoz tartozó sátorponyvák és egyéb sátorfelszerelési cikkek javítási költségei a kihelyezéssel kapcsolatban engedélyezett hitelkeretet terhelik.

Tárolás.

A sátor összes cikkei csupán teljesen tiszta, száraz és hibátlanul megjavított állapotban helyezhetők el a raktárban.

A raktárban való elhelyezés előtt (az anyag átvétele alkal-

mával) a raktárvezető győződjön meg arról, hogy a használó egység a sátor anyagát valóban karbahelyezte-e.

A sátorponyva tárolása — tekintettel rendkívül nagy méretébe — összehajtott és ovóburkába becsomagolt állapotban történik. A sátorponyvákat közvetlenül a raktár padlójára helyezni nem szabad, hanem azt ászokfákra rakott deszka alátétlen kell tárolni.

Egymás fölé legfeljebb 3 ponyvaköteg rakható, nehogy az alsó ponyva anyaga, a nagy nyomás és az összehajtott állapot miatt, megtörjön.

A sátor acélból és vasból készült kiegészítő cikkeit tárolás előtt az esetleg rárakódott portól, rátapadt sártól, stb. meg kell tisztítani és a tisztítás után ásvány. olajjal vékonyan be kell kenni.

A főtartó felsőcsöveit is szorítóbilincseit különösen gondosan kell megtisztítani és beolajozni, hogy azok egymásban, illetve egymáson mozgathatók legyenek s nehogy a tárolás ideje alatt berozsdásodjanak.

A főtartókat és főtartó összekötő (gerinctartó) rudakat egyenként kell tárolni, tehát nem kell kötegekbe kötni. A sátorcövekeket ötösével, a ponyvaeszorító cövekeket tízesével kell kötegelni. Az egy-egy sátorhoz tartozó 4 db. bejárati tartórudat és a 8 db. oldaltartórudat 1—1 kötegebe kötve kell tárolni.

Ha ezeket a szabályokat lelkiismeretesen betartjuk, a népi vagyon igen értékes anyagát kíméljük meg az idő előtti elpusztulástól és dolgozó népünknek súlyos tíz-, sőt százezer forintot takarítunk meg. Az így könnyű szerrel megtakarított pénzből pedig gyorsabb ütemben épülhet fel, közös célunk a

SZOCIALISTA MAGYARORSZAG!

*Ha honvédségi anyaggal foglalkozol,
mindig lebegjen szemed előtt, hogy az a dolgozó nép vagyona!*